

Webinar 7 april 2022

Minder (gezondheids)schade door alcohol in uw gemeente

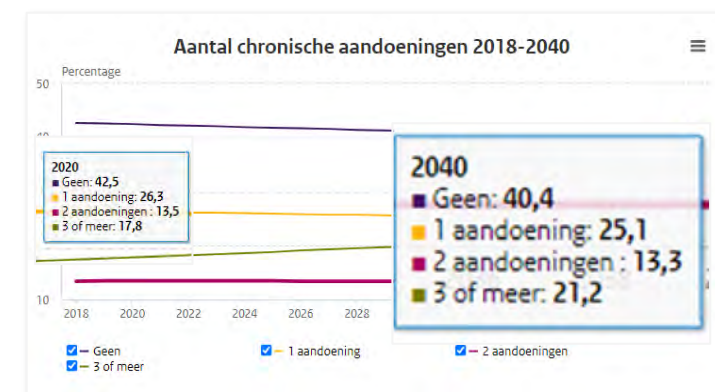
Alcohol Preventie voor de Gezonde Generatie

Monique de Boer, Coördinator

Als we niets doen...

- **Heeft in 2040 bijna 60% van de Nederlanders één of meerdere chronische aandoeningen**
- **Nemen zorgkosten toe naar 192 Miljard in 2040** (in 2021 was dit 100,5 miljard)
- **Moet 1 op de 4 personen in de zorg werken in 2040** (nu 1 op de 7)

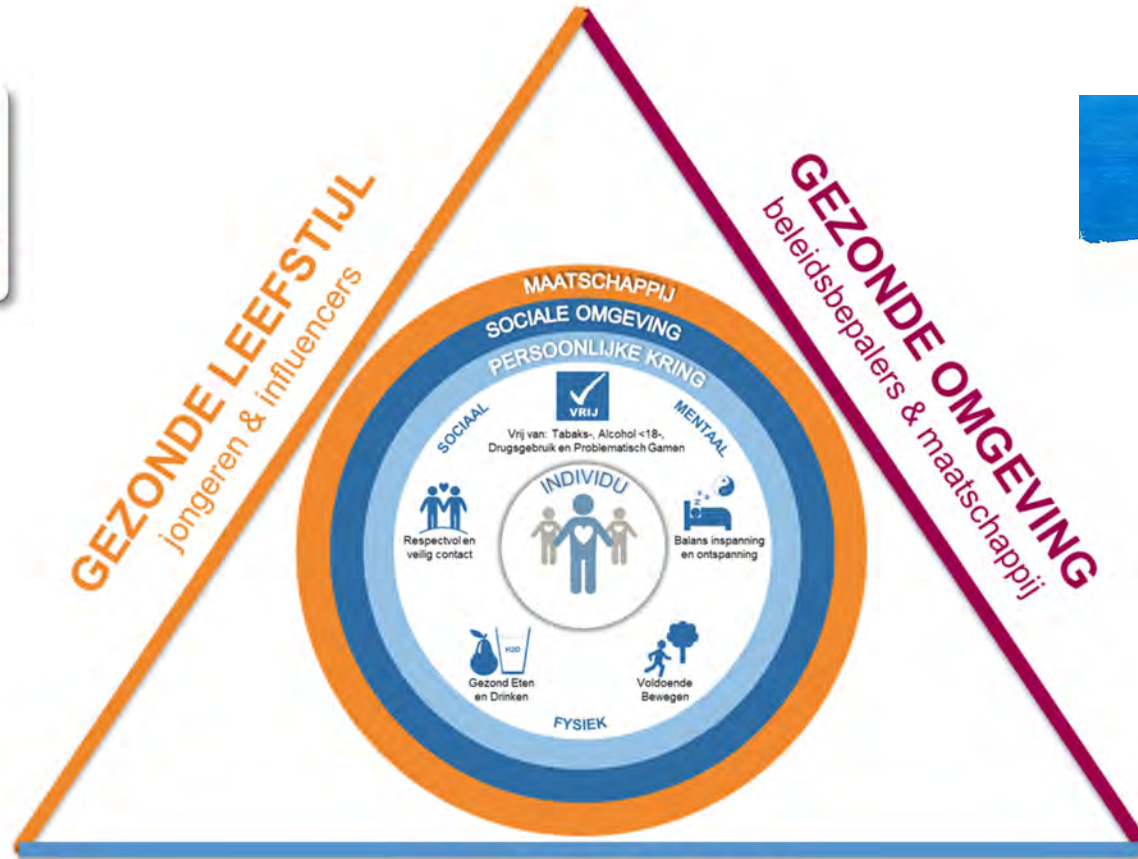
En daarom...

De **Gezonde Generatie** is een initiatief van **vierentwintig gezondheidsfondsen** die samen investeren in de gezondheid van toekomstige generaties om dit te voorkomen.

Samen op weg naar de gezondste jeugd in 2040

Programma Gezonde Generatie

Preventief werken aan sociaal emotionele ontwikkeling en welbevinden

Een handreiking voor leerkrachten/leerkrachten in het PO en VO

GEZONDE BASIS
ouders & onderwijs

GO DE GEZONDE GENERATIE

Thema's Gezonde Generatie

Alcoholpreventie: waarom?

Onze kinderen groeien op in een maatschappij waarin vooral de **voordelen van alcohol** worden **benadrukt**.

De meeste **gezondheidsnadelen** blijven **onderbelicht**.

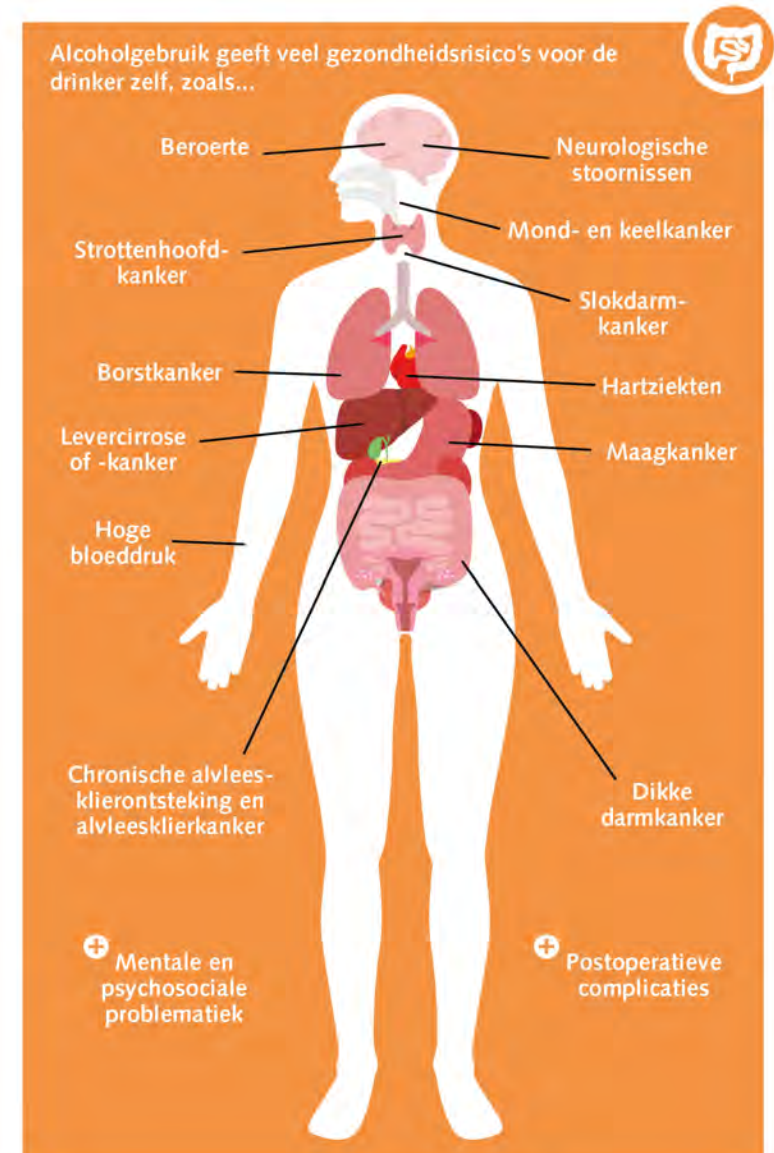
Alcohol vormt een **gevaar** voor **(puber)hersenen** en verhoogde kans op **dementie**

Alcohol kan **7 typen kanker** veroorzaken

en 200 andere aandoeningen waaronder **ernstige maag-, lever- en darmaandoeningen**.

Alcoholgebruik is de **belangrijkste risicofactor** voor ziektelast bij 25 tot 49 jarigen*

* Global Burden of Diseases, Injuries and Risk Factors Study (2019)

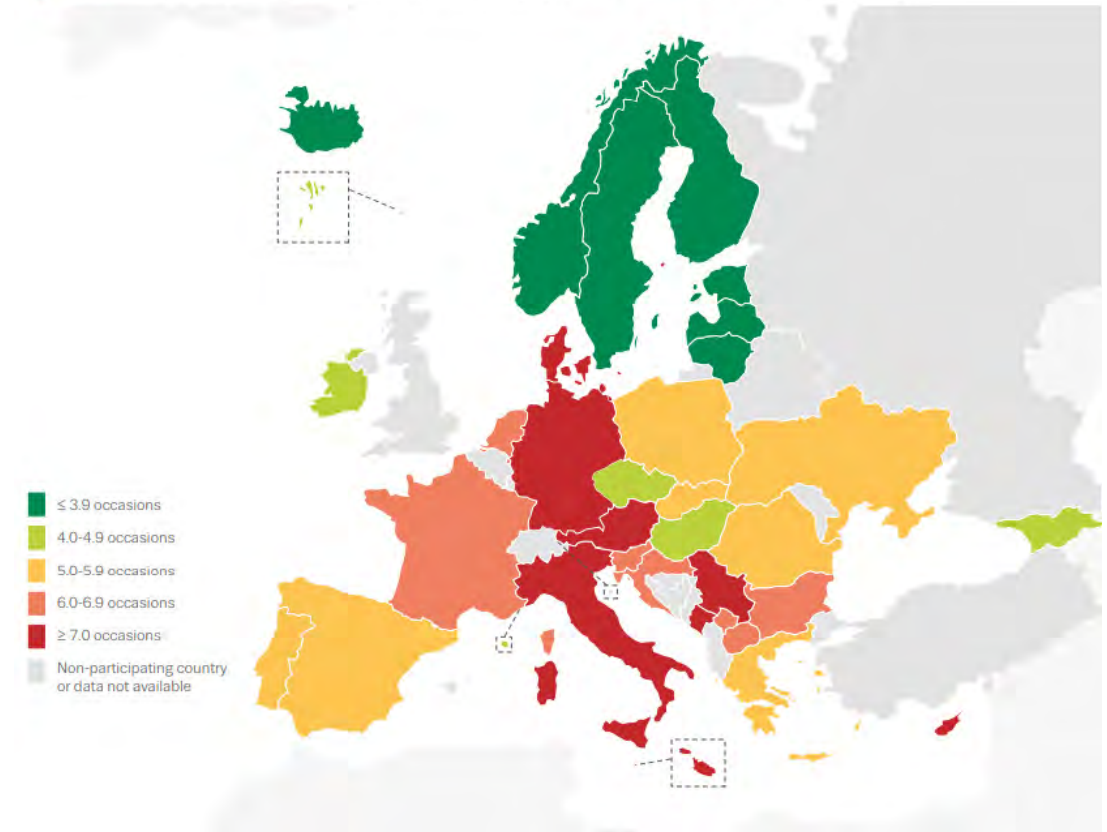
De basis voor alcoholgebruik wordt in belangrijke mate in de jeugd gelegd

Nederlandse jongeren drinken relatief vaak en veel.

De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst drinken is 13,3 jaar

Jongeren die op vroege leeftijd drinken, drinken als volwassene vaker en meer.

Figure 3a. Frequency of alcohol intake in the last 30 days (mean number of occasions among users)

Volwassenen hebben grote invloed op het alcoholgebruik van jongeren

De sociale norm en omgeving maken het voor jongeren moeilijk om niet te gaan drinken.

De bijna vanzelfsprekende aanwezigheid van alcohol in onze samenleving geven wij nu door aan de volgende generatie.

Wat willen we bereiken?

Een Gezonde Generatie die opgroeit in een samenleving waarin het voor jongeren makkelijk en normaal is om geen alcohol te drinken. In een omgeving die hen daarbij ondersteunt.

Zo vergroten we de kans dat zij als volwassenen minder vaak en minder veel zullen drinken.

Hoe willen we dit realiseren?

Door de sociale norm en omgeving te veranderen,

vergroten we de kans dat de volgende generatie als volwassenen minder vaak en minder veel zullen drinken.

Dit draagt bij aan meer gezonde levensjaren.

Veranderde maatschappelijke norm

Ondersteunende omgeving

Alternatieven voor uitdaging & ontspanning

Effectief alcoholontmoedingsbeleid

Kennis en onderzoek

Wie hebben we daarbij nodig...

Ouders, opvoeders van kinderen, sportclubs, scholen, supermarkten, politici, Nederland

Volwassenen:

ouders, opvoeders en beïnvloeders van kinderen

- Opvoeders en beïnvloeders die het beste willen voor kinderen.

Samenleving:

sportclubs, scholen, supermarkten, politici, Nederland

- Beïnvloeders die de mogelijkheden hebben om de omgeving van kinderen te veranderen.

**GO DE GEZONDE
GENERATIE**

Alcoholbeleid in de gemeente

Ninette van Hasselt, hoofd Expertisecentrum Alcohol

Netherlands Institute of
Mental Health and Addiction

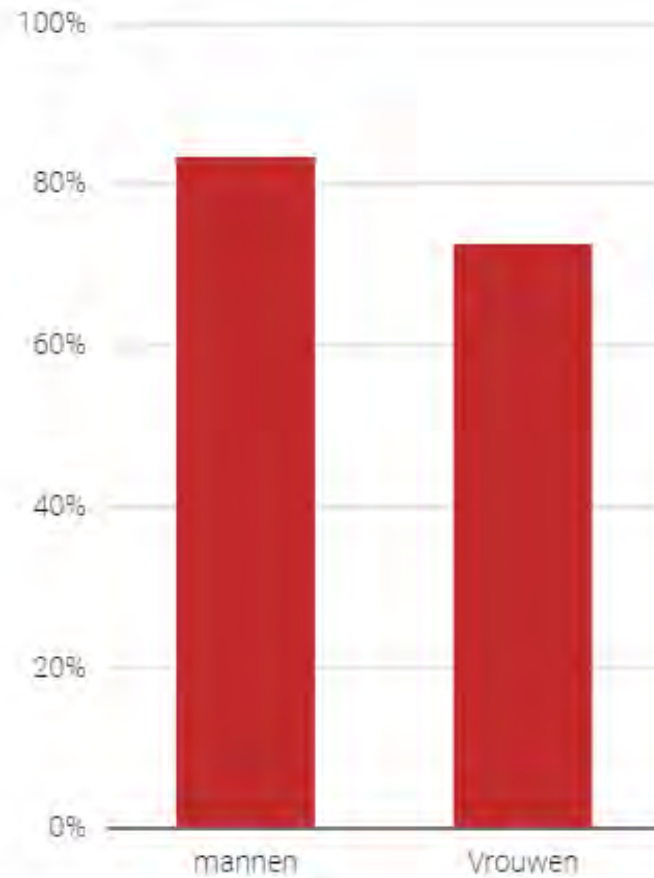
Eerst een vraag....

Hoeveel drink je?

- Drink je wekelijks of vaker op een avond 4 (v) 6 glazen (m)?
- Drink je in een week meer dan 14 (v) of 21 (m) glazen?

Hoeveel drinkt Nederland?

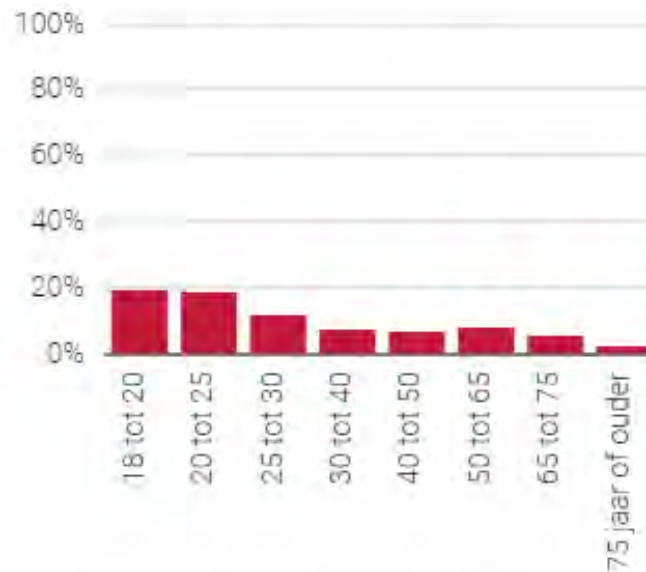
% Nederlandse volwassenen

Bron: Gezondheidsenquête/LSM, 2021 (2)

Drinkt zwaar ▼

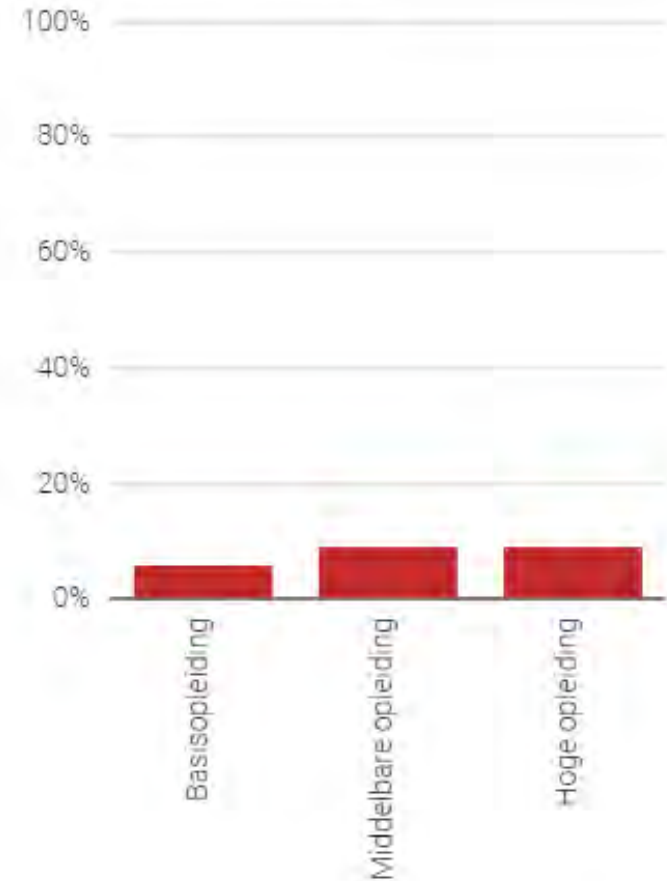
% Nederlandse volwassenen

Bron: Gezondheidsenquête/LSM, 2021 (2)

Drinkt zwaar ▼

% Nederlandse volwassenen

Is dat een probleem?

[De maatschappelijke schade van alcohol on Vimeo](#)

Gemeente kan belangrijke rol spelen bij alcoholpreventie

- Preventie- en handhavingsplan alcohol
- Lokaal preventie akkoord

Advies is gebruik van deze pijlers:

1. Fysieke en sociale omgeving
2. Regelgeving en handhaving
3. Voorlichting en educatie
4. Signalering, advies en ondersteuning

Fysieke en sociale omgeving

NIX18

Regelgeving en handhaving

Wettelijke kaders lokaal alcoholbeleid

Alcoholwet, opvolger DHW

- maximaal 25% korting op alcoholische dranken
 - online bestellen en afleveren: leeftijdscheck
 - boete voor alcohol geven aan minderjarigen
 - Lokaal: eisen aan bijvoorbeeld bierfietsen; aanwijzen alcoholoverlastgebied
-
- De Algemene Plaatselijke Verordening (APV).
 - Schenktijden
 - Happy hours
 - Evenementen vergunningen

Voorlichting en educatie

Signalering, advies en ondersteuning

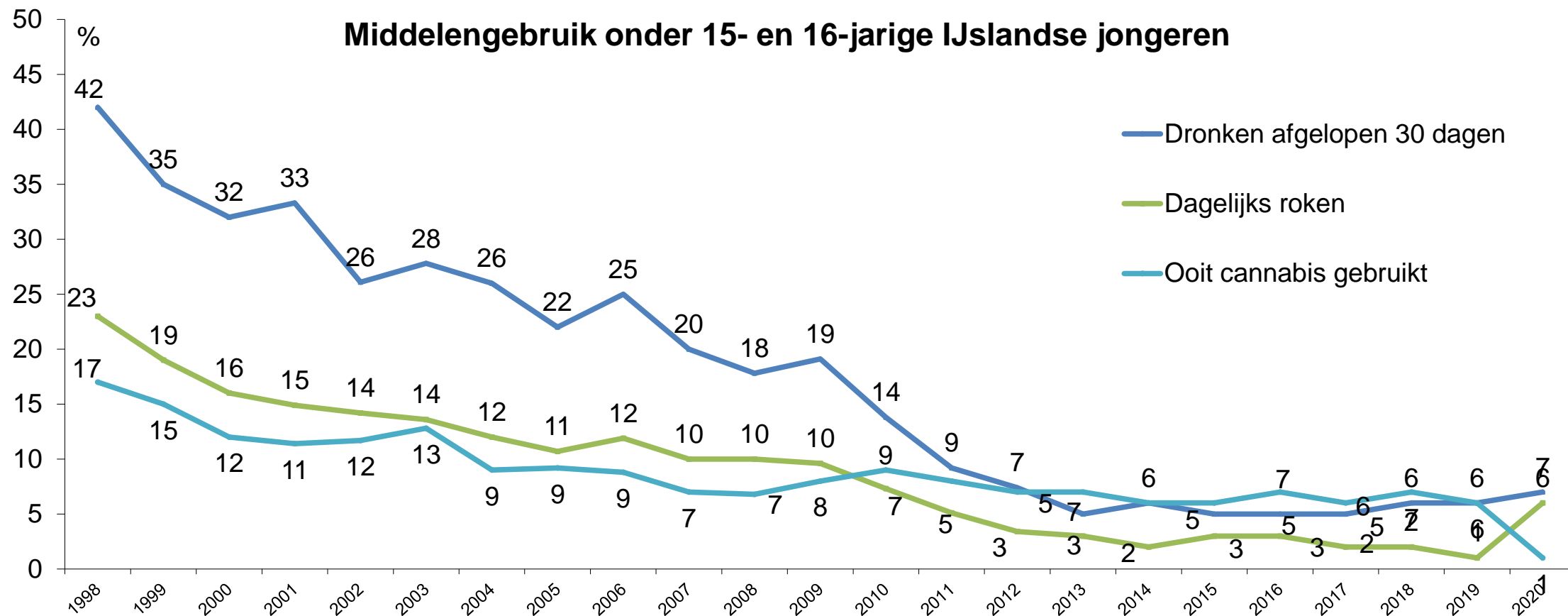

OKO

OPGROEIEN IN EEN
KANSRIJKE OMGEVING

Afname middelengebruik in IJsland

IJslandse succesfactoren

1. Evidence based: onderzoek stuurt de praktijk aan
 2. Community based
 3. Continue dialoog onderzoek, beleid en praktijk
 4. *Duurzaamheid: lange termijn visie, commitment en investering*
-

Gezin

- ✓ Tijd doorbrengen met ouders
- ✓ Controle en monitoring door ouders
- ✓ Ondersteuning door ouders
- ✓ Regels stellen

Vrije tijd

- ✓ Georganiseerde vrijetijdsbesteding
- ✓ Inzet rolmodellen

Peergroep

- ✓ Afspraken met andere ouders
- ✗ Laat buiten rondhangen
- ✗ Feestjes zonder toezicht

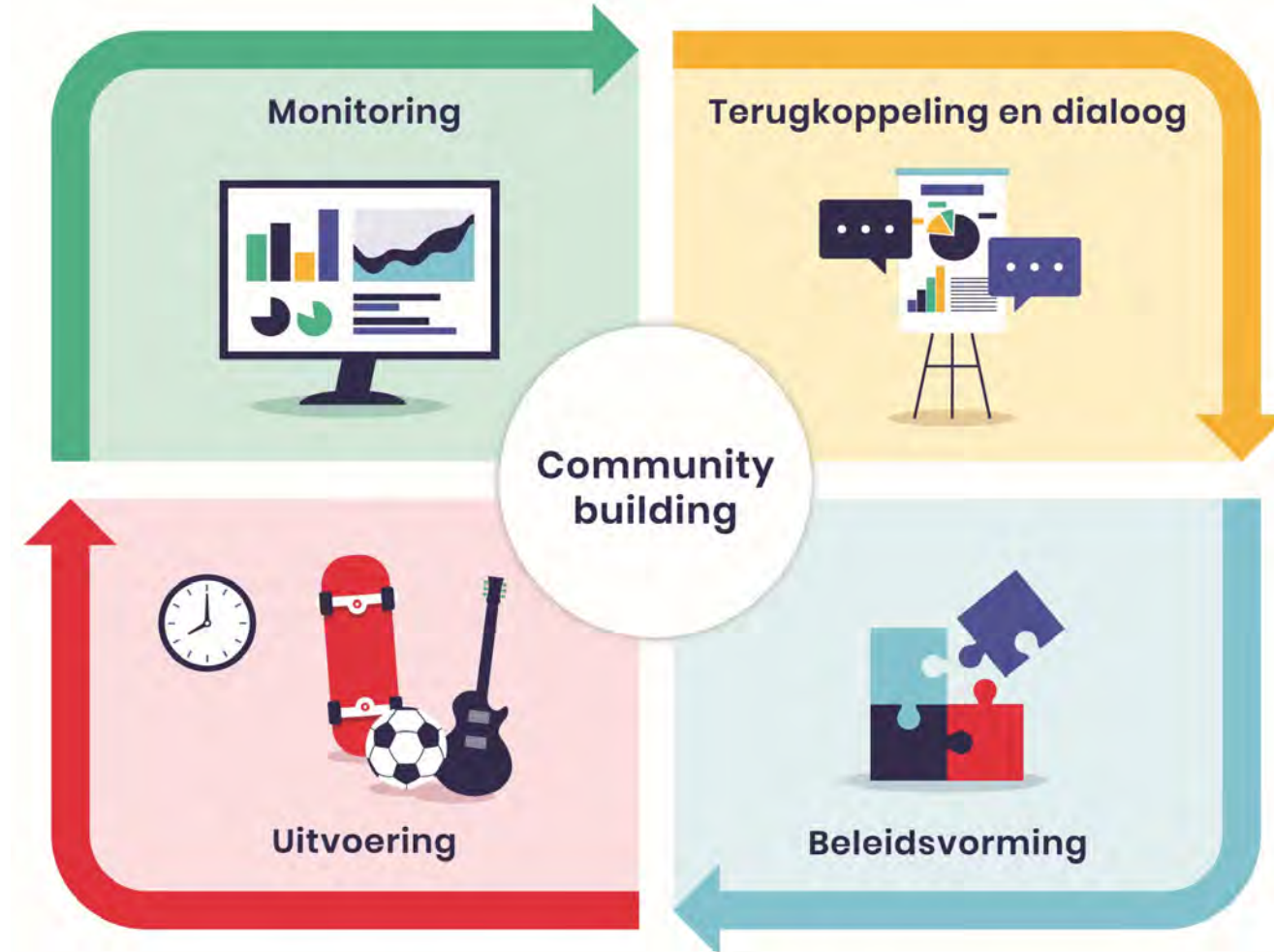
- ✓ Beschermende factoren
- ✗ Risico factoren

School

- ✓ Positief schoolklimaat
- ✓ Betrokkenheid bij school
- ✗ Pesten

Cyclische werkwijze

Implementatietraject 2022-2025

- 6 pilotgemeenten gaan door
- 10 nieuwe gemeenten

■ deelname sinds 2018
■ nieuw

Voorbeelden OKO

VRAAG

**Welke kennis uit deze
presentatie is nieuw voor je?**

Een presentatie vol LEF

Een integrale aanpak op het middelengebruik in de
gemeente Edam-Volendam

Hoe krijg je zuipende tieners in het gareel?

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

PLUS

© Sjoukje Bierma

De jongeren in Edam en Volendam beginnen gemiddeld zo'n twee jaar eerder met drinken dan tieners elders. Deze week stemt de gemeenteraad van Edam-Volendam over een plan tegen tienerdrinken.

Ondernemend en betrokke

LEF

Onze inspiratie

Opbouw programma

Brede benadering vanaf 2017

Preventief

- Voorlichtingen
- Ouderavonden
- 'Club Soda'
- Project Glashelder

Repressief

- Narcotica hond
- Ad-hoc inzet
- Leeftijdscontroles

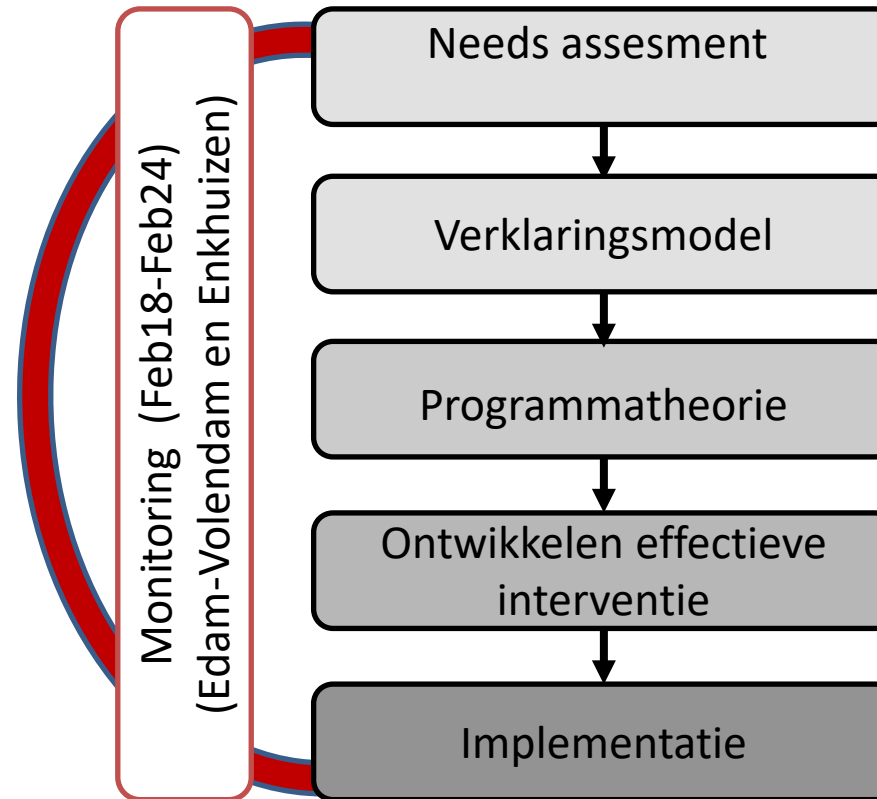
Onderzoek

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

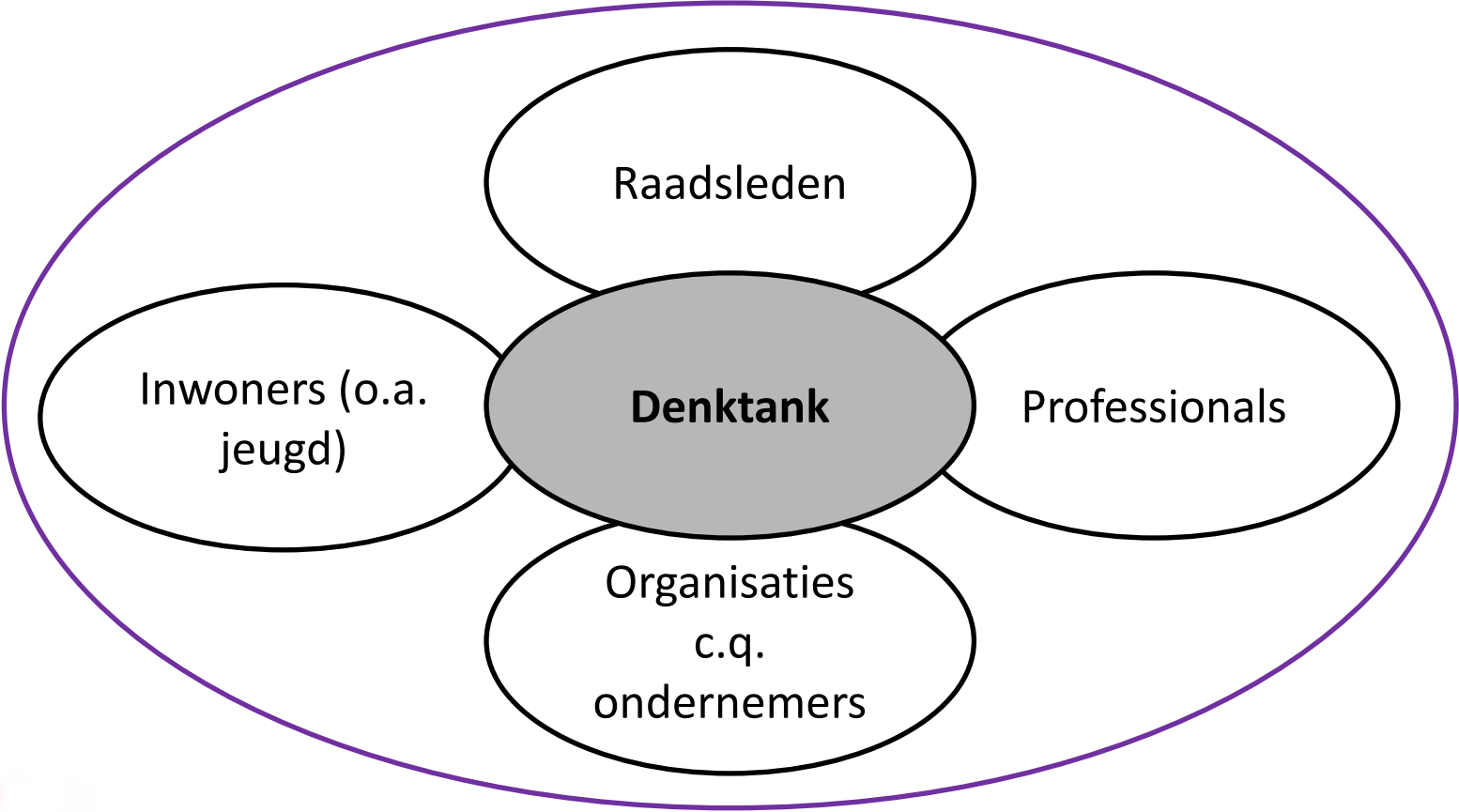
Programma LEF

General planning model of
McKenzie et al., 2017

Needs assessment: maatschappelijke steun

Samenleving

Maatschappelijke steun

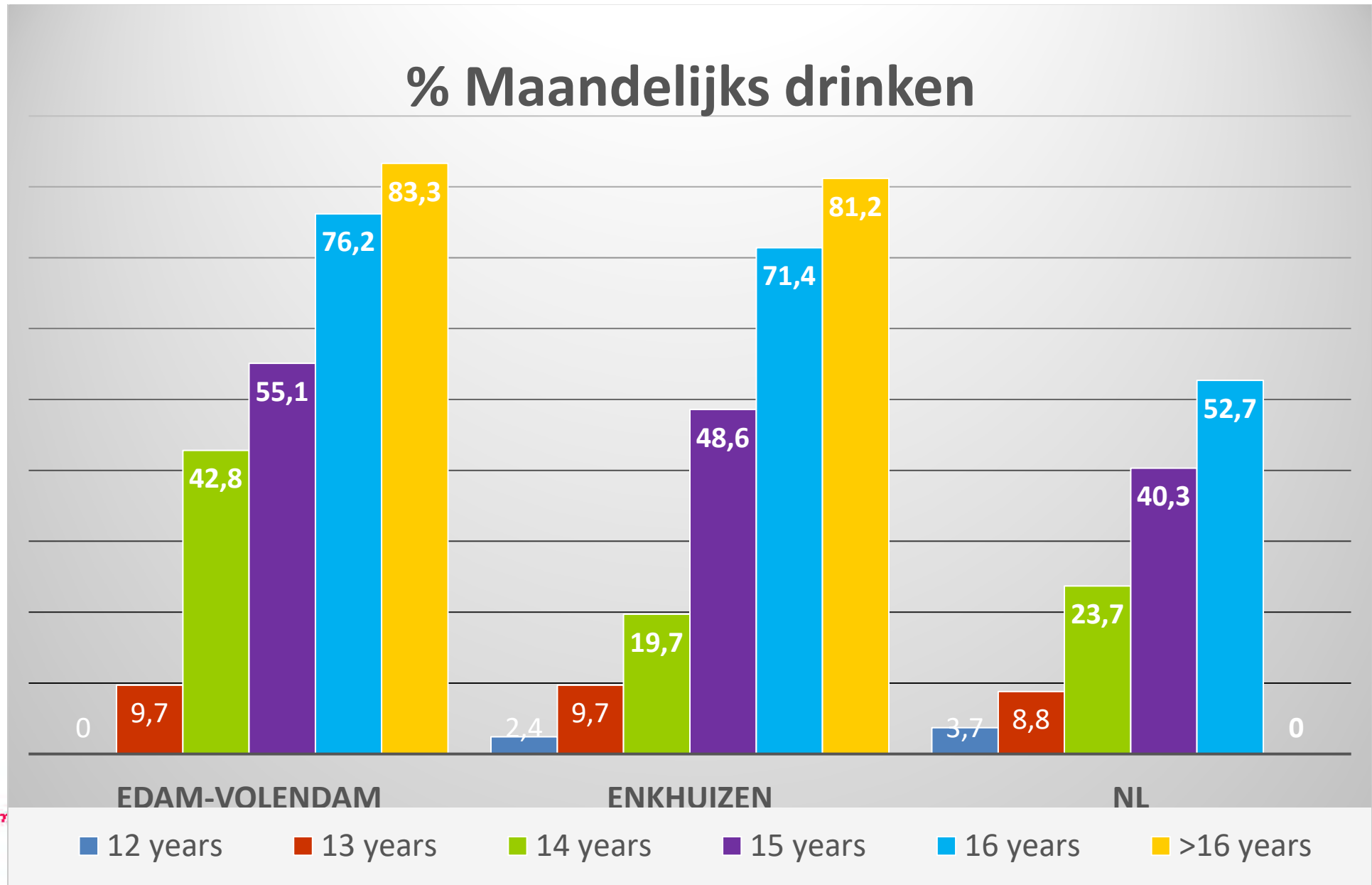

Inwoners van de gemeente

Balans zoeken tussen evidence-based werken
en
enthousiaste deelnemers, georiënteerd op activiteiten

Alcoholgebruik Edam-Volendam in vergelijking

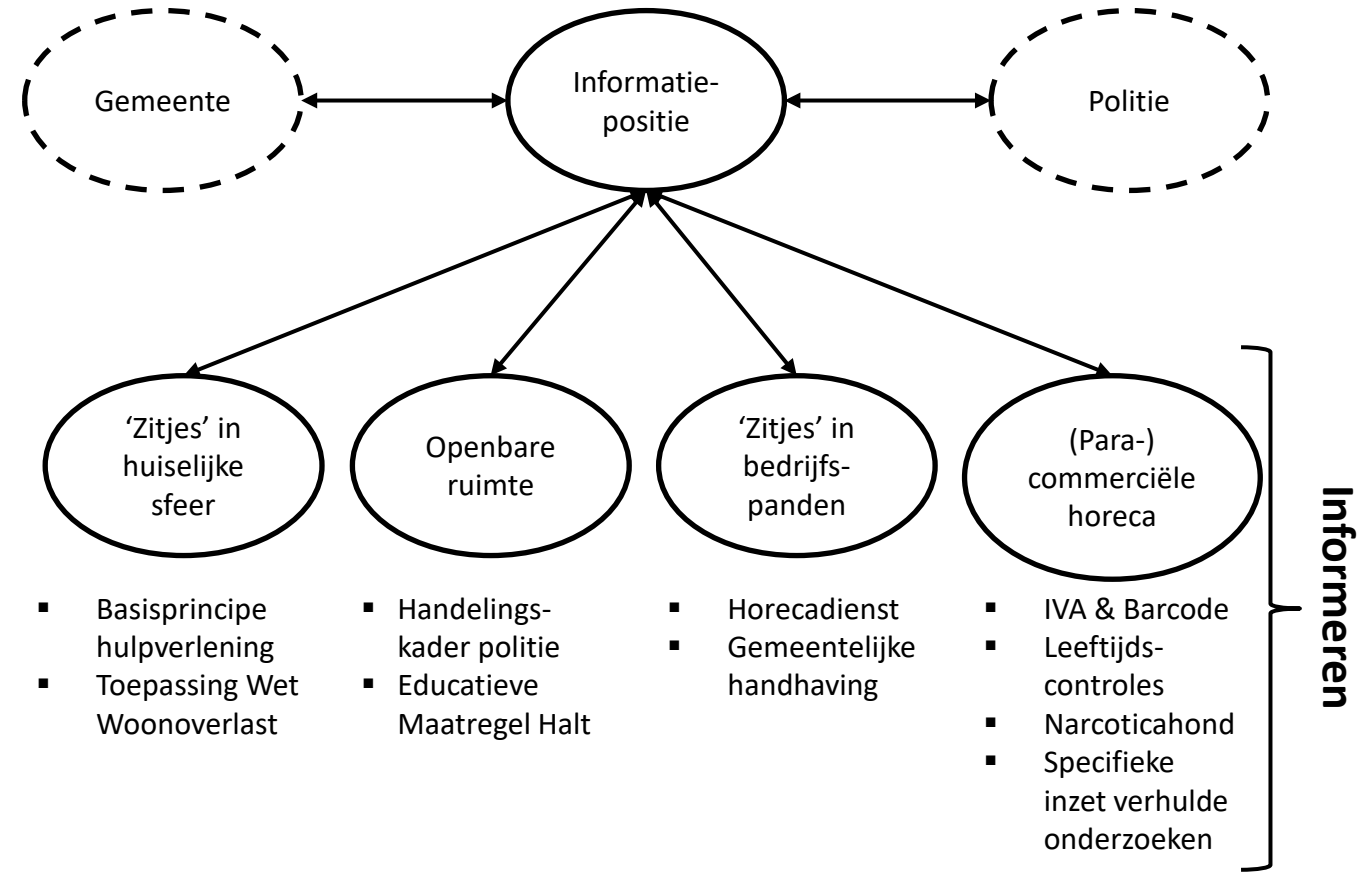
EDAM

Onderzoek

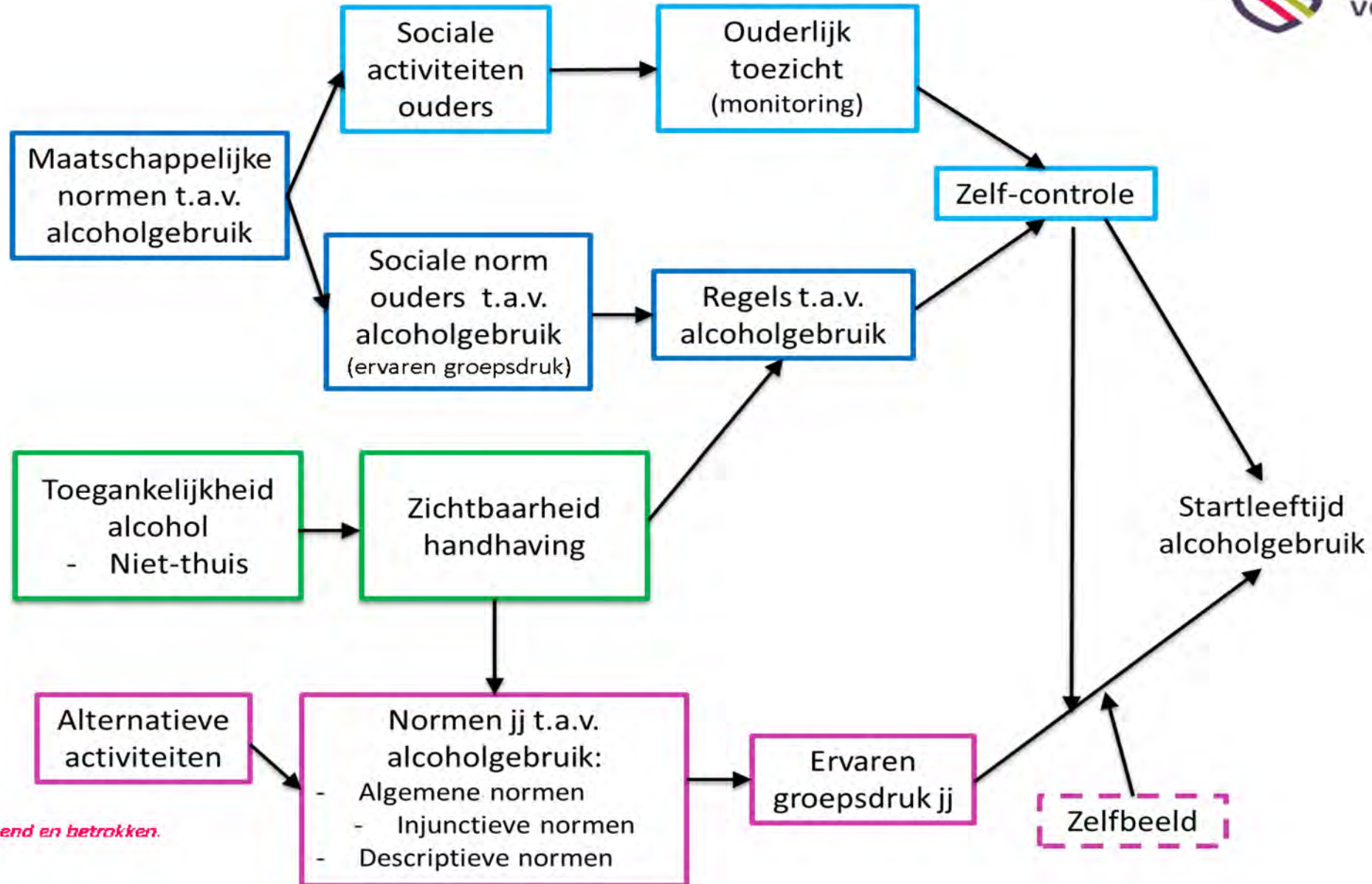

Toezicht en handhaving

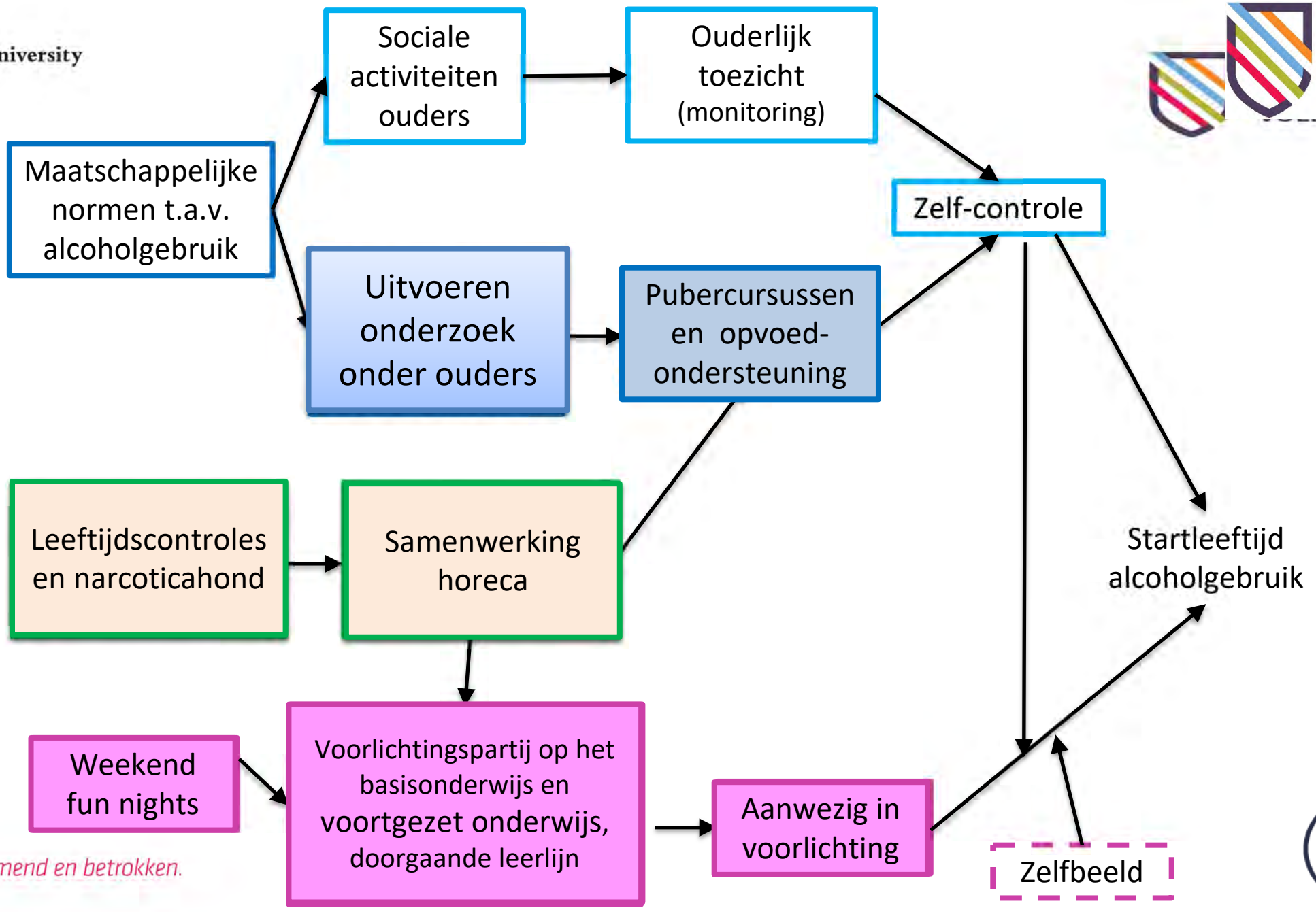
- 1) Verhouding tot preventieve aanpak
- 2) Generale preventie

Verklaringsmodel

Wat doen we nu?

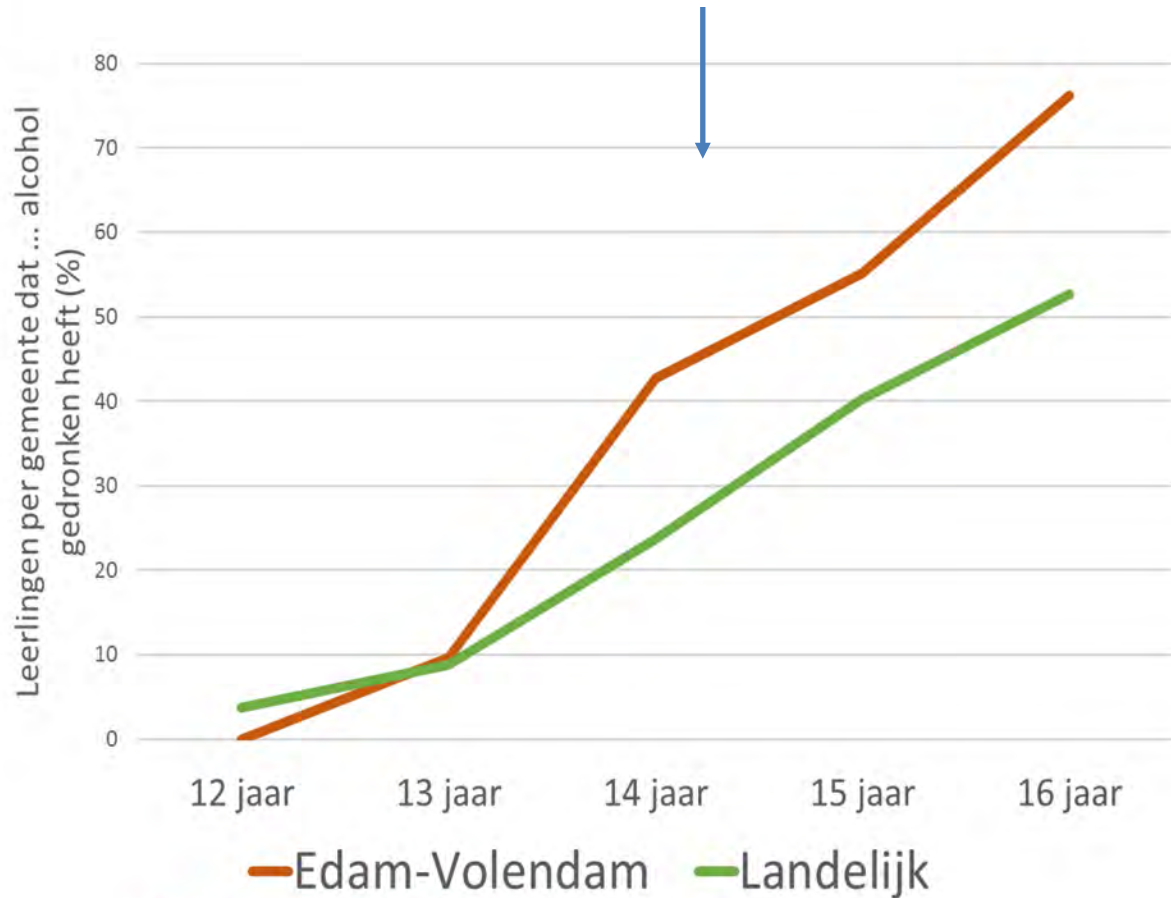

Ondernemend en betrokken.

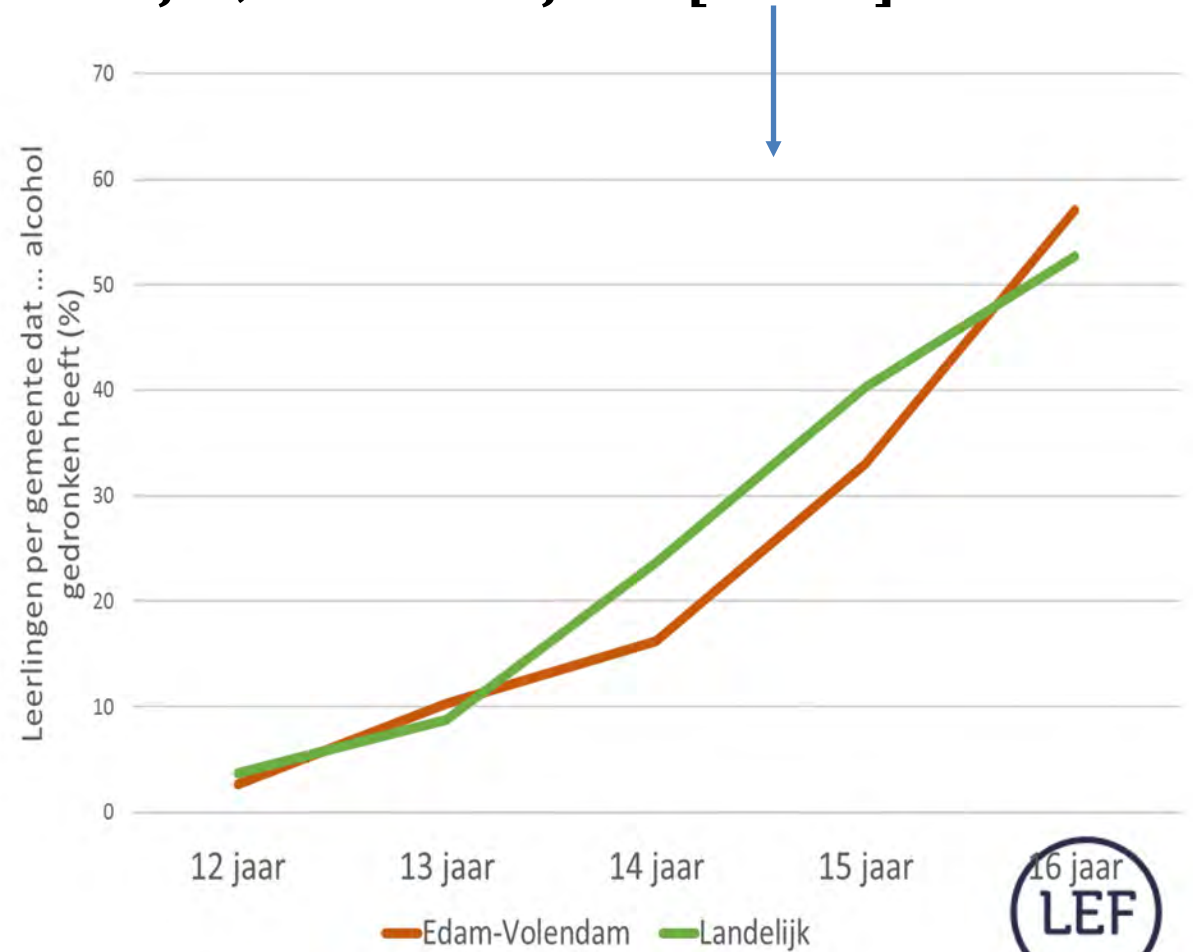

Resultaten

Alcoholgebruik [feb18] - prevalentie maandelijks, naar leeftijd en [feb 20]

Ondernemend en betrokken.

NIX18

Belangrijkste factoren

- Pad 1: **regels** van ouders t.a.v. alcoholgebruik jongeren
- Pad 2: alle typen **normen** -> algemeen, descriptief, injunctief
- Pad 3: **toegankelijkheid** alcohol (niet-thuis)

Resultaten

We zijn gematigd positief, de daling in het alcoholgebruik onder jongeren in gemeente Edam-Volendam zet door.

Waarschijnlijk is deze daling veroorzaakt door de bijdrage van LEF aan de positieve ontwikkeling van enkele factoren uit het verklaringsmodel (*normen, regels, toegang tot alcohol*).

Tips & tricks

- Betrek lokale politiek in participatieproces
- Geef iedere geïnteresseerde een plek
- Eerst preventie, daarna handhaving
- Goed bepalen wat er nodig is
- Regelmatig onderzoek, regelmatige terugkoppeling
- Neem als gemeente de rol van regievoerder
- Lokale partijen (commercieel en niet commercieel) voeren uit

Meer weten?

www.lef-edvo.nl

lef@edam-volendam.nl
boor@adviesprojecten.nl

Het filmpje van de LEF aanpak is via [deze link](#) te bekijken

VRAAG

**WAT DOE(T) JIJ (JOUW
GEMEENTE) OP DIT MOMENT
AAN ALCOHOLPREVENTIE?**

Tap eens uit een ander vaatje

**Concrete maatregelen voor gemeenten
om de negatieve (gezondheids) impact
van alcohol te verminderen**

Gemeente in samenwerking met stakeholders (1)

Zorg voor een Lokaal Preventie Akkoord dat verankerd is met sportakkoord en RIVM maatregelen

Gemeenten zijn bij uitstek de partij om een integrale AlcoholPreventie aanpak samen te stellen, stakeholders te betrekken en activeren en preventie activiteiten te coördineren.

Deze rol sluit aan bij de wettelijke verplichting voor gemeenten om vierjaarlijks een [Preventie- en Handhavingsplan alcohol](#) op te stellen.

De meest gangbare indeling van een integrale preventie aanpak zijn de [vier pijlers](#) van het RIVM.

- 1.Fysieke en sociale omgeving
- 2.Regelgeving en handhaving
- 3.Voorlichting en educatie
- 4.Signalering, advies en ondersteuning

Gemeente in samenwerking met stakeholders (2)

**Maak kinderrijke omgevingen alcoholvrij
zoals scholen, speeltuinen en dierentuinen**

Gemeente in samenwerking met stakeholders (3)

**Schenk geen alcohol als de jeugd
nog sport (tot 18.00 uur)**

[Trimbos Infosheet](#)
[Verantwoord alcoholbeleid in](#)
[sportkantines](#)

JOGG
TEAM = FIT

Teamfit.nl

[Gezonde Sportopleidingen](#)

www.nocnsf.nl/alcohol-en-sport

Gemeente in samenwerking met stakeholders (4)

IKPAS

Zet je alcoholgebruik op pauze

Deze gemeenten doen mee:

IKPAS

Pauzeren is tijdelijk stoppen met drinken

Ervaringsleren; Zien wat het je oplevert

Zelfovertuiging; Je merkt wat alcohol doet

Experimenteren met nieuw gedrag

Commitment; Schrijf je in en je slaagt!

Samen, want alleen dan sta je het sterkst (of alleen als je dat fijner vindt mag ook)

IKPAS

Deelnemersprofiel:

De gemiddelde leeftijd van de deelnemers +/- 50 jaar

65% is vrouw, 69% is HBO/universitair geschoold

Drinken gemiddeld bijna 5 dagen per week alcohol

Met een weekaantal van gemiddeld ca. 18 glazen (2,5 per dag)

Effectieve alcohol interventie (erkenningstraject RIVM):

70% van de deelnemers drinkt half jaar na IkPas 30% minder

59% van de deelnemers slaapt beter

66% voelt zich mentaal of lichamelijk fitter

33% voelt zich gezonder

GOED VOORBEELD VOOR JONGEREN

50% van de deelnemers heeft het gevoel dat ook echt te hebben gedaan. Ook jongeren merken dit op.

IKPAS BATTLE

- Lokale activatie door de strijd aan te gaan met andere gemeente
- Wie heeft de meeste IkPas deelnemers en wordt de droogste gemeente
- Samen met partners binnen het Lokaal Preventie Akkoord

Effect:

- Verdrievoudiging deelname op lokaal niveau
- Gezamenlijke actie werkt verbindend in een LPA

IkPAS BATTLE

Lokale kansen en mogelijkheden:

- Betrekken van de horeca en winkels met alcoholvrij IkPas of Dry-January aanbod
- Betrekken van fitness branche met aanbiedingen voor deelnemers
- Etc....

IkPas gebruiken om gezonder leven op de kaart te zetten

Tournée Minérale (België)

TOURNÉE MINÉRALE

Schrijf je in voor de nieuwsbrief

f i FR

EEN MAAND ZONDER ALCOHOL

Schrijf je in voor de nieuwsbrief >

Meedoen aan Tournée Minérale
Is goed voor je

GEZONDHEID

Kom alles te weten over de maand zonder alcohol

Over Tournée Minérale

PROFICIAT

Tournée Minérale zit erop!

TOURNÉE MINÉRALE BARS EN RESTO'S

Deze horeca-zaken deden de afgelopen jaren extra inspanningen voor een lekker Tournée Minérale-aanbod. Hopelijk kan je er zo snel mogelijk weer terecht.

Kaart Minérale Bars

LAAT JE HUID STRALEN

Meer voordelen

TIPS en RECEPTEN

Zo wordt die maand een makkie

Ik zoek inspiratie

MAAK TOURNÉE MINÉRALE BEKEND!

Bestel gratis materiaal

Een maand geen alcohol met o.a. samenwerking plaatselijke horeca.

tourneeminerale.be

Voorbeelden acties Tournée Minérale

Vind een locatie in jouw buurt

Weet je niet waar je tijdens Tournée Minérale heen moet voor een lekker non-alcoholisch drankje? Zoek niet verder! Op onderstaande kaart vind je de cafés en restaurants die zich in jouw buurt engageren om Tournée Minérale op het menu te zetten.

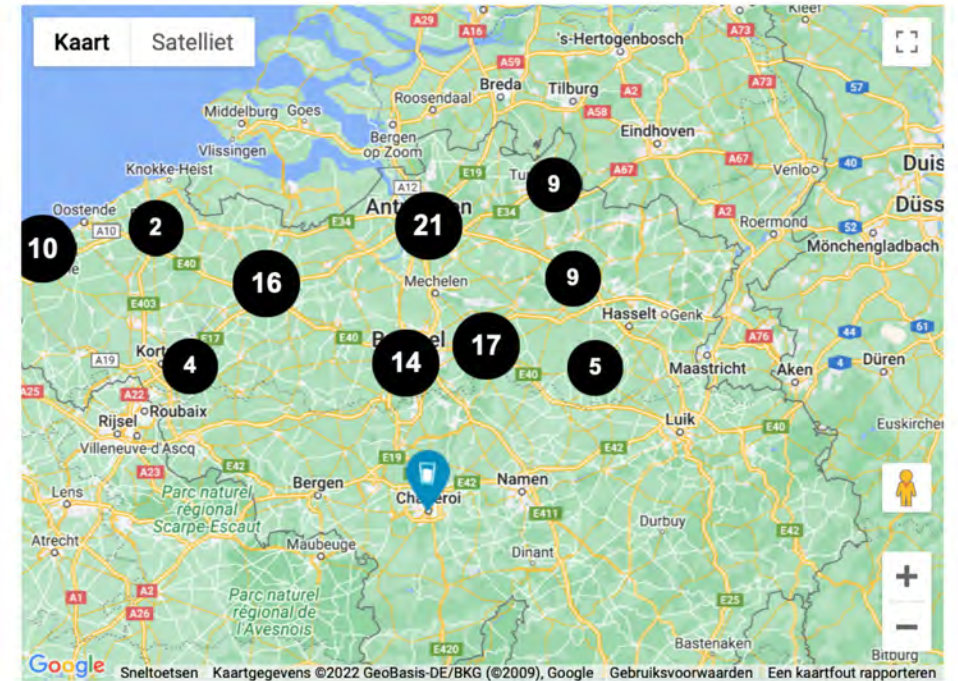
Plaatselijke horeca doet mee met
0.0 acties

Gezondheidswandelingen

Mocktail wedstrijd

Lokale bekendheden als
ambassadeurs

- 't Oud Clooster**
Zwartzustersstraat 5
9000 Gent
- 't Werkhuys**
Zegelstraat 13
2140 Antwerpen
- @The Pub**
Hallestraat 4
8000 Brugge
- Acht8bar - De Schreef**
Sint Jozefstraat 20
9300 Aalst
- Alcantara café**
Fortstraat 35

Organisaties en bedrijven deden mee in team

VRAAG

**WAAR GA JIJ MORGEN MEE
AAN DE SLAG?**

Handige info

- [Loket Gezond Leven \(loketgezondleven.nl\)](http://loketgezondleven.nl)
- [Lokaal alcoholbeleid \(trimbos.nl\)](http://trimbos.nl)
- [Preventie en Handhavingsplan alcohol \(trimbos.nl\)](http://trimbos.nl)
- [Opgroeien in een Kansrijke Omgeving \(OKO\)](http://oko.nl)
- [Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek \(herkenalcoholproblematiek.nl\)](http://herkenalcoholproblematiek.nl)
- [Verslavingskunderland.nl](http://verslavingskunderland.nl)
- [Expertisecentrum Alcohol: Wetenschappelijke kennis voor professionals \(trimbos.nl\)](http://trimbos.nl)
- [Trimbos Infosheet Verantwoord alcoholbeleid in sportkantines](#)
- [Teamfit.nl](http://teamfit.nl)
- www.nocnsf.nl/alcohol-en-sport
- [Nederlands instituut voor alcoholbeleid \(STAP.nl\)](http://stap.nl)
- [VNG artikelen over alcohol](#)
- [Programma Gezonde Generatie \(gezondegeneratie.nl\)](http://gezondegeneratie.nl)

Webinar 7 april 2022

lokalepreventieakkoorden@vng.nl

**Dank voor
uw aandacht!**

expertisecentrumalcohol@trimbos.nl

gezondegeneratie@gezondheidsfondsen.nl